

ความผูกพันพรรคการเมืองในสังคมไทย:
ศึกษาเปรียบเทียบพรรคประชาธิปัตย์
ในสงขลาและตาก*

Party Identification in Thai Society:
Comparative Studies Of Democrat Party
In Songkhla and Tak

ชนกนาถ พูลสวัสดิ์**

บทคัดย่อ

บทความวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งของคนสงขลาและคนตากที่เลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์เป็นเวลาต่อเนื่องหลายครั้งในการเลือกตั้งที่ผ่านมา และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกลไก ยุทธศาสตร์ของพรรคและของผู้สมัครในการสร้างความผูกพันพรรคการเมืองในจังหวัดสงขลาและจังหวัดตาก ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีเครื่องมือในการวิจัยอันประกอบไปด้วย แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ลง

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง ความผูกพันพรรคการเมืองในสังคมไทย: ศึกษาเปรียบเทียบพรรคประชาธิปัตย์ในสงขลาและตาก สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับพรรคประชาธิปัตย์และผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์ ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด สงขลา และอำเภอเมือง จังหวัดตาก จังหวัดละ 100 คน รวม 200 คน ผล การวิจัยพบว่า ความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดสงขลาไม่ได้เกิดจาก การสร้างฐานคะแนนเสียงอันมีประสิทธิภาพของพรรค แต่เกิดจากมุมมองและ แบบแผนทางการเมืองที่พบได้ในคนได้ทั่วไป โดยเฉพาะความนิยมอดีตหัวหน้า พรรคนายชวน หลีกภัย นอกจากนี้ยังพบว่ากระบวนการกล่อมเกลາทางการเมือง จากครอบครัวและสังคมคนได้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเลือกพรรค ประชาธิปัตย์ ในขณะที่ความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดตากเกิดจาก ความนิยมในตัวผู้สมัครในการดูแลช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ และคุณสมบัติ ส่วนบุคคลของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่เข้ามามีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อความ ผูกพันและการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคประชาธิปัตย์ จะเห็น ได้ว่าความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของทั้งสองจังหวัดมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุ แตกต่างกัน แต่พบว่าในทั้งสองจังหวัดพรรคประชาธิปัตย์ไม่ได้มีการสร้าง กลไกของพรรค เช่น สาขาพรรค เพื่อวางรากฐานการสนับสนุนและสร้างฐาน คะแนนเสียงอย่างยั่งยืน

Abstract

There are two main objectives of this thesis. First, is to explore factors that influence electors' decision in Songkhla and Tak provinces where the Democrat Party have continuously had a winning streak for many elections. And second, to compare strategies, tactics, and approaches, employed by the Democrat Party and its candidates in establishing strong voting bases in the two provinces locate in different region of Thailand. The sample population of this study is 200 electors from Amphur Muang of Songkhla and Tak Provinces (100 from each province) who voted for Democrat Party and its candidates in general

election on July 3, 2011. The study utilizes qualitative analysis and descriptive methods by conducting questionnaire surveys and in-depth interviews.

The finding suggests that party identification of the Democrat Party in Songkhla does not derive from the party's effectiveness in building its voting bases, but instead, is a result of political perception and pattern of behavior of the Southern people, especially the appreciate toward Mr. Chuan Leekpai, a former Prime Minister. Moreover, political socialization, influenced by family and social interface, found to be a strong factor generating political identification in Songkhla. Meanwhile, the study reveals that the party identification in Tak results from the popularity of its candidate, based basically on the perception of candidate's individual cardinal virtue, and from the candidate's ability in handling the voter's need. A notable detection is that in both provinces, the Democrat Party has never exercised party's machine and mechanism, such as party branches, in establishing effective, reliable, and sustainable voting bases.

บทนำ

การเมืองในระบบประชาธิปไตยไทยในปัจจุบันนี้มีความซับซ้อนหลากหลาย ประชาชนในประเทศมีความคิดเห็นแตกต่างในประเด็นทางการเมือง จนเกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย แบ่งพรรคแบ่งพวก เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวและเรียกร้องในสังคม ความแตกแยกทางการเมืองในขณะนี้ ปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากการสร้างความเป็นอัตลักษณ์ในเรื่องภูมิภาคนิยมและ “ความผูกพันพรรคการเมือง” ในสังคมไทยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเมืองและพฤติกรรมกาเลือกตั้งของประชาชน บทความชิ้นนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างความผูกพัน

พรรคการเมือง ในการมองว่าพื้นที่ภาคใต้เป็นพื้นที่ผูกขาดของพรรคประชาธิปัตย์ คนใต้เลือกพรรคประชาธิปัตย์เป็นระยะเวลายาวนาน และไม่เปลี่ยนแปลงไปเหมือนภูมิภาคอื่น ทำให้ถูกมองว่า “พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคของคนใต้” ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับประชาชน พัฒนาไปสู่ความรักความศรัทธาที่ประชาชนมีให้กับนักการเมือง เป็นความชื่นชมที่อยู่เหนือเหตุผล ซึ่งถือเป็นความชื่นชมในระดับสูงสุดที่คู่แข่งเข้าแทรกแซงได้ยาก¹ ซึ่งเหตุผลสำคัญของปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ มีการศึกษาพบว่า เกิดจากสาเหตุความนิยมความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนใต้ จากมุมมองและแบบแผนทางการเมือง และความเป็นภูมิภาคนิยมของคนใต้²

การศึกษาวัยครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในภาคใต้และภาคเหนือ นั่นคือ จังหวัดสงขลาและจังหวัดตาก ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ได้รับชัยชนะมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน เนื่องจากจังหวัดสงขลานั้น แม้ว่าช่วงแรกๆ พรรคประชาธิปัตย์ยังไม่ใช่พรรคการเมืองที่ผูกขาดในพื้นที่ และได้รับการเลือกตั้งครบทุกเขตเช่นปัจจุบันนี้ก็ตาม แต่การเลือกตั้งทุกครั้งนับตั้งแต่ปี 2500 จนถึงการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 (หรือเรียกสั้นๆ ว่า 2535/1) ก็มีผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ชนะการเลือกตั้ง สอดแทรกผู้สมัครจากพรรคการเมืองอื่นๆ มาโดยตลอดไม่เคยว่างเว้น และนับตั้งแต่การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 (หรือเรียกสั้นๆ ว่า 2535/2) เป็นต้นมา ประชาชนชาวจังหวัดสงขลาเลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์มาโดยตลอด

ในขณะที่จังหวัดตากนั้น เป็นจังหวัดชายแดนในภาคเหนือและมักไม่ค่อยได้รับความสนใจต่อประเด็นทางการเมืองในพื้นที่มากนัก เพราะถูกมอง และรับรู้จากคนทั่วไปในลักษณะการเมืองภาพนิ่ง หากแต่พื้นที่จังหวัดเล็กๆ

¹ เสรี วงษ์มณฑา. *BRANDING นักการเมือง*. 2550. หน้า 40.

² จิราภรณ์ ดำจันทร์. *ความนิยมพรรคประชาธิปัตย์ในภาคใต้: ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 และที่ 10 จังหวัดนครศรีธรรมราช*. 2547.

อย่างจังหวัดตากนั้น ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์กลับเป็นฝ่ายครองพื้นที่ ครองฐานคะแนนเสียงมาอย่างยาวนาน เมื่อพิจารณาการเลือกตั้งในจังหวัด ตากในอดีต นับตั้งแต่ปี 2500 สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์สามารถสอดแทรก ที่นั่งมาโดยตลอด เมื่อพิจารณาความต่อเนื่องและความยาวนานแล้ว พรรค ประชาธิปัตย์ได้รับการเลือกเกือบทุกครั้ง แม้แต่ในช่วงกระแสของ “พรรคไทย รักไทยพีเวอร์” สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในเขตภาคเหนือมาจาก พรรคไทยรักไทยเกือบทุกจังหวัดยกเว้นจังหวัดตากที่ยังคงเป็นฐานที่มั่นของ พรรคประชาธิปัตย์ สะท้อนให้เห็นถึงการเมืองของจังหวัดตากที่มีลักษณะพิเศษ ต่างจากจังหวัดอื่นโดยเฉพาะในเขตภาคเหนือ

การให้ความสำคัญกับการศึกษา “ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการ ตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งของคนสงขลาและคนตากที่เลือกผู้สมัครจาก พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคประชาธิปัตย์สร้างกลไก ยุทธศาสตร์ของพรรค และผู้สมัครในการสร้างความผูกพันทางการเมืองอย่างไร” เป็นสิ่งที่น่าสนใจ และสิ่งที่สำคัญ ก็คือ การนำบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรค ประชาธิปัตย์เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อ “ชนะใจ” ประชาชนในภูมิภาคอื่น และเพื่อลดบทบาทความเป็น “ภูมิภาคนิยม” ในการเลือกตั้งของไทย

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นความพยายามในการนำเสนอข้อพิจารณาเกี่ยวกับ ความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ในจังหวัดสงขลาและจังหวัดตาก โดยนำ เสนอใน 4 ประเด็นหลัก กล่าวคือ

1. การสร้างฐานคะแนนเสียงอันมีประสิทธิภาพจากคุณสมบัติส่วนบุคคลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบาทสาขาพรรค และบทบาทหัวคะแนน
2. ความเป็นคนใต้/ คนตากกับความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์
3. ความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนสงขลาและคนตาก
4. กลไกและยุทธศาสตร์ของพรรคและของผู้สมัครในการสร้างความผูกพันพรรคการเมืองในจังหวัดสงขลาและจังหวัดตาก

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ใช้รูปแบบวิธีการศึกษาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษา 3 วิธีรวมกัน คือ การวิจัยเอกสาร แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำกัดไว้เฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอเมืองจังหวัดสงขลาและจังหวัดตาก โดยการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 เลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ ผู้วิจัยศึกษาจังหวัดสงขลาและจังหวัดตากในฐานะหน่วยจำลองของภาพใหญ่ และเป็นความพยายามในการอธิบายพฤติกรรมโดยรวมของภาค และยอมรับว่าอาจมีความเบี่ยงเบนได้มาก เพราะการศึกษาเพียงจังหวัดเดียวไม่อาจเป็นตัวแทนที่แท้จริงของภาคได้

1. การสร้างฐานคะแนนเสียงอย่างมีประสิทธิภาพจากคุณสมบัติส่วนบุคคลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบาทสาขาพรรค และบทบาทหัวคะแนน

1.1 การสร้างฐานคะแนนเสียงจากคุณสมบัติส่วนบุคคลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยพิจารณาในประเด็นความพึงพอใจของประชาชนต่อประเด็นต่างๆ ดังนี้ คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคประชาธิปัตย์ อันประกอบไปด้วย การศึกษา บุคลิกภาพ บทบาทในการออกกฎหมาย การทำหน้าที่ดูแลพื้นที่ และการให้ความช่วยเหลือเมื่อประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อน ผลการศึกษาในประเด็นบทบาทการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผลวิจัยของทั้งสองจังหวัดไม่ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ประชากรวิจัยจังหวัดสงขลาเลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ด้วยปัจจัยคุณสมบัติส่วนบุคคล 5 ประการดังกล่าว ร้อยละ 45.4 แต่ส่วนใหญ่เลือกจากเพราะสังกัดพรรคที่ชอบถึงร้อยละ 55.4 ส่งผลให้มีความชื่นชอบพรรคประชาธิปัตย์เพราะบทบาทการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงร้อยละ 35 ในขณะที่ประชากรวิจัยจังหวัดตากเลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ด้วยปัจจัยคุณสมบัติส่วนบุคคล ร้อยละ 71.3 และเลือกเพราะสังกัดพรรคที่ชอบ ร้อยละ 28.7 และมีความชื่นชอบพรรคประชาธิปัตย์เพราะ

บทบาทการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยละ 54 จากผลการศึกษาทำให้เห็นถึงบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ในพื้นที่ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยแตกต่างกัน จากปัจจัยนี้เป็นการตอกย้ำว่าคนสงขลาไม่ได้ชื่นชอบผู้สมัครเพราะบทบาทการทำหน้าที่ของเขาเหล่านั้น เป็นแค่เพียงความชอบภาพจำ (image) ของพรรคการเมืองเท่านั้นเอง ในขณะที่จังหวัดตาก คนตากล้นผูกพันพรรคประชาธิปัตย์เนื่องจากความผูกพันตัวผู้แทนในพื้นที่ อันเป็นความผูกพันตัวบุคคลมาก่อน ข้อสังเกตประการหนึ่งจากผลการศึกษาพบว่า สิ่งสำคัญที่ทำให้คนตากล้นผูกพันกับพรรคประชาธิปัตย์ คือ บรรพบุรุษ หรือครอบครัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั่นเอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตากนั้นสืบทอดทายาททางการเมืองมาหลายรุ่น ดังจะเห็นได้จากตระกูลไชยนันท์ และตระกูลตันติสุนทรที่ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชน ทำความดีความชอบไว้มาก ทำให้คนตากรักและเคารพครอบครัว การได้รับการช่วยเหลือนี้เป็นความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ จนกลายเป็นความผูกพัน การสืบทอดทายาททางการเมืองนี้เอง ที่เป็นข้อสังเกตประการหนึ่ง อันส่งผลถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันมีฐานะแคบลงมากยิ่งขึ้น เมื่อลูกหลานในตระกูลลงสมัครรับเลือกตั้ง ประกอบกับคุณสมบัติส่วนบุคคลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทั้งในการให้บริการ การดูแลเยี่ยมเยียนรับทราบทุกข์สุขของประชาชน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือเมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อน จากปัจจัยดังกล่าวนี้ คนตากล้นที่มีความผูกพันจึงไม่ดังเลที่จะลงคะแนนเสียงให้

ข้อควรพิจารณาที่สำคัญสำหรับประเด็นเรื่องบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกประการหนึ่ง คือ ความนิยมในตัวผู้แทนราษฎรมิใช่เพียงการทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนในเขตเลือกตั้ง การคอยให้ความช่วยเหลือประชาชนเท่านั้น แต่ความนิยมต่อผู้แทนราษฎรนั้นยังรวมถึงการทำหน้าที่ในรัฐสภาและหน้าที่ต่อพรรคการเมืองที่สังกัดอีกด้วย กล่าวคือ ประชากรจังหวัดสงขลาและจังหวัดตากให้ความเห็นว่า นอกจากจะนิยมในตัวผู้แทนราษฎรในบทบาทของการทำหน้าที่ให้กับประชาชนในเขตเลือกตั้งแล้ว บทบาท

ในรัฐสภาของผู้แทนราษฎรคนดังกล่าว ถือว่ามีอิทธิพลต่อความผูกพันด้วย เช่นกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ประชาชนมิได้สนใจการเมืองเฉพาะประเด็นในท้องถิ่นหรือเรื่องที่ใกล้ชิดตัวตนเองเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเมืองระดับชาติ โดยเฉพาะการประชุมรัฐสภา บทบาทในการออกกฎหมาย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับการย้ายพรรคของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่นั้น ผลวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันประชากรวัยร้อยละ 94 ในจังหวัดสงขลา และร้อยละ 54 ในจังหวัดตากที่ตอบว่า ถ้าผู้แทนราษฎรในเขตของตนย้ายพรรค ไม่มีผลต่อความผูกพันและการตัดสินใจเลือกพรรคประชาธิปัตย์ คนสงขลาโดยส่วนใหญ่จะเลือกผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์เพราะสังกัดพรรคที่ชอบเป็นปัจจัยสำคัญ หากย้ายพรรคก็จะไม่เลือกผู้แทนคนเดิมอีก หากพรรคส่งใครมาลงสมัครใหม่ก็จะเลือกคนนั้น ในขณะที่จังหวัดตากมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก นั่นคือ การศึกษาค้นพบว่าคนตากผูกพันตัวบุคคลรวมถึงผูกพันกับครอบครัว บรรพบุรุษของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างมาก จนเกือบจะกล่าวได้ว่าคนตากเลือกผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์ด้วยการเลือกตัวบุคคล แต่เมื่อทำการศึกษาในประเด็นนี้แล้วนั้น กลับพบว่า แม้ว่าชื่นชอบตัวบุคคลมากกว่า แต่หากย้ายพรรคแล้วนั้น ยังมีความไม่มั่นใจในตัวผู้แทนราษฎรว่าจะย้ายไปอยู่พรรคใด หากเป็นพรรคที่ตนเองไม่ชอบก็จะไม่ตามไปเลือก อย่างไรก็ตามในประเด็นการย้ายพรรคของผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์นั้น ประชากรวัยทั้งสองจังหวัดยังคงเลือกและผูกพันกับพรรคประชาธิปัตย์อีกต่อไป ไม่ว่าจะส่งใครลงสมัครรับเลือกตั้งก็ตาม ในอีกแง่หนึ่งสำหรับประเด็นนี้เป็นเรื่องความรู้สึกของประชากรวัยที่มีภาพลบกับการย้ายพรรคบ่อยๆ ของนักการเมืองอีกด้วย ซึ่งความคิดเห็นปรากฏในแง่ที่ว่า การย้ายพรรคนั้นจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของผลประโยชน์ของตัวผู้แทนราษฎรมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของประชาชนและยังมองว่าเป็นเรื่องของการละทิ้งอุดมการณ์

1.2 การสร้างฐานคะแนนเสียงจากบทบาทสาขาพรรค โดยพิจารณาในประเด็นความพึงพอใจของประชาชนต่อประเด็นต่างๆ ดังนี้ สาขา

พรรคกับการรณรงค์การเลือกตั้ง และสาขาพรรคกับการช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ทั้งในจังหวัดสงขลาและในจังหวัดตากนั้น สาขาพรรคมีบทบาทในการสร้างฐานคะแนนเสียงค่อนข้างน้อย และส่งผลกระทบต่อความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์เพราะปัจจัยสาขาพรรคในระดับต่ำตามไปด้วย นั่นคือร้อยละ 24 ในจังหวัดสงขลาและร้อยละ 29 ในจังหวัดตาก แม้พรรคประชาธิปัตย์จะจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง 3 เขตเลือกตั้งในจังหวัดตากและ 8 เขตเลือกตั้งในจังหวัดสงขลา ทั้งสองจังหวัดมีสาขาพรรคตั้งอยู่ในอำเภอเมืองที่ได้ทำการศึกษา สาขาพรรคซึ่งถือเป็นตัวแปรหนึ่งในการสร้างฐานคะแนนเสียงของพรรคประชาธิปัตย์กลับมีอิทธิพลน้อยต่อความผูกพันและการตัดสินใจเลือกพรรคประชาธิปัตย์ในสังคมไทย จึงนำมาสู่ข้อคำถามที่ว่า แล้วเหตุใดการแสดงบทบาททั้ง 2 ประเด็นข้างต้นซึ่งมีปรากฏจากคำตอบต่อคำถามดังกล่าวจึงเข้าถึงประชาชนน้อย นั่นคือ สิ่งนี้เป็นประเด็นที่พรรคประชาธิปัตย์ควรจะนำมาพิจารณา เพราะจากความสำคัญของสาขาพรรค ถ้าสาขาพรรคปฏิบัติตามบทบาทอย่างสมบูรณ์แบบจะเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งของพรรคการเมืองที่จะพัฒนาให้มั่นคง รวมถึงความสำเร็จในการชนะการเลือกตั้งด้วย

1.3 การสร้างฐานคะแนนเสียงจากบทบาทหัวคะแนน โดยพิจารณาในประเด็นความพึงพอใจของประชาชนต่อประเด็นต่างๆ ดังนี้ การรู้จักคุ้นเคยกับหัวคะแนน และการได้รับความช่วยเหลือจากหัวคะแนน โดยลักษณะของสายสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับประชากรวิจัยพบว่ามีลักษณะความสัมพันธ์บนพื้นฐานของการเป็นเครือญาติ เพื่อน เพื่อนบ้าน เป็นคนรู้จักคุ้นเคยมาก่อน โดยผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันของทั้งสองจังหวัด นั่นคือ ร้อยละ 8 ในจังหวัดสงขลา และร้อยละ 12 ในจังหวัดตาก ที่ตอบว่าชอบพรรคประชาธิปัตย์เพราะการแสดงบทบาทของหัวคะแนน บทบาทของหัวคะแนนไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนสงขลาและคนตากมีความผูกพันและตัดสินใจเลือกผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์ ประชาชนรู้จักคุ้นเคยกับหัวคะแนนในระดับต่ำ การได้รับความช่วยเหลือจากหัวคะแนนก็พบว่าอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน ส่งผลให้มีความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ เพราะบทบาทของหัวคะแนนใน

ระดับต่ำตามไปด้วย ข้อสังเกตสำคัญจากประเด็นนี้คือ บทบาทหัวหน้าคณะแนวของพรรคประชาธิปัตย์ถือว่าไม่น้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนหัวหน้าคณะแนวที่มีอยู่น้อย ซึ่งพิจารณาจากการมีประชากรวิจัยที่รู้จักและคุ้นเคยอยู่ในระดับต่ำ และอาจจะเนื่องด้วยเหตุผลว่าในพื้นที่วิจัยมีความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์อย่างเข้มข้นอยู่แล้ว ดังนั้น หัวหน้าคณะจึงมีไขว่คว้าที่มีความจำเป็นมากนัก

2. ความเป็นคนใต้/ คนตากกับความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์

ความเป็นคนใต้/ คนตากนั้น คือ มุมมองและแบบแผนของสังคมของคนใต้/ คนตากที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันพรรคการเมือง โดยศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ

2.1 อิทธิพลของครอบครัวกับความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนใต้/ คนตาก ผลการศึกษาปัจจัยของครอบครัวต่อความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ พบว่า ผลวิจัยของทั้งสองจังหวัดไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ร้อยละ 64 ในจังหวัดสงขลา และร้อยละ 32 ในจังหวัดตาก ที่ตอบว่าครอบครัวมีอิทธิพลต่อความผูกพันและการตัดสินใจเลือกพรรคประชาธิปัตย์ คนสงขลาชื่นชอบพรรคประชาธิปัตย์ตั้งแต่ยังไม่มิลิทธิเลือกตั้งถึงร้อยละ 78 ในขณะที่จังหวัดตากมีเพียงร้อยละ 43 ครอบครัวคนสงขลามีอิทธิพลสูงกับการสร้างความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ตอบในประเด็นนี้พบว่า เนื่องจากการที่พ่อแม่เลือกและผูกพันกับพรรคประชาธิปัตย์มาก่อนและตนเองได้รับการเรียนรู้และปฏิบัติตามพ่อแม่ ด้วยเหตุผลที่ว่า พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่น้อง ก็เลือกพรรคนี้มาตลอด และครอบครัวเดียวกันก็ต้องเลือกเหมือนกัน

กล่าวได้ว่า กระบวนการขัดเกลาทางการเมืองในครอบครัวเป็นกระบวนการขัดเกลาที่ก่อนตัวกลางอื่นๆ เมื่อเด็กเกิดมาก็จะเจอกับพ่อแม่ เป็นครั้งแรกที่สัมผัสถึงอำนาจ แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการเลือกของพ่อแม่และลูก บางครั้งในครอบครัวก็มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับทัศนคติและค่านิยมทางการเมือง ที่เด็กอาจจะเห็นตรงกันข้ามกับพ่อหรือแม่ ช่วงเวลา

ยาวนานในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจริยะของเด็กจะเป็นช่วงที่เด็กได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่³ ครอบครัวจะเป็นโครงสร้างแรกที่บุคคลจะได้พบ โดยครอบครัวจะเป็นตัวการเรียนรู้ทางการเมืองที่มีอิทธิพลสูงและต่อเนื่องเป็นระยะยาวทั้งโดยทางตรง และทางอ้อม ในขั้นตอนนี้กระบวนการขัดเกลาทางการเมืองจะขึ้นอยู่กับครอบครัวเป็นหลัก เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา เด็กๆ จะถูกสอนให้รักประธานาธิบดีก่อนที่พวกเขาจะรู้ว่าประธานาธิบดีจะต้องทำอะไรบ้าง และค่อยๆ ซึมซับจากครอบครัวไปเรื่อยๆ ถึงส่วนประกอบของรัฐบาล⁴

ผลที่ปรากฏจากการศึกษาในประเด็นนี้ ยืนยันงานวิจัยหลายๆ ชิ้นที่ศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันพรรคการเมือง เช่น งานของหยุด แสงอุทัย⁵ เสนอไว้ว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง เมื่อเด็กเกิดมามีบิดามารดานับถือศาสนาและนิยมพรรคการเมืองใด เด็กก็จะได้รับอิทธิพลจากความนิยมตามอย่างครอบครัวไปด้วย เพราะได้รับการอบรมสั่งสอนการแสดงความคิดเห็นของครอบครัวทำให้เด็กรับรู้และปฏิบัติตาม งานของจิราภรณ์ คำจันทร์⁶ พบว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อความนิยมพรรคประชาธิปัตย์ของคนได้เนื่องจากการที่พ่อแม่นิยมพรรคประชาธิปัตย์มาก่อน และตนเองได้รับการเรียนรู้และปฏิบัติตามพ่อแม่ หรืองานของ Harrop and Miller⁷ ซึ่งได้เสนอถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันพรรคการเมืองที่มีต่อแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หนึ่งในปัจจัยนั้น นอกเหนือจากอิทธิพลของกลุ่มที่สังกัดคือ อิทธิพลของครอบครัว

2.2 อิทธิพลความเป็นคนใต้/ คนตากับความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ ผลการศึกษาความเป็นคนใต้/ คนตากับความผูกพันพรรค

³ Allen R. Ball. *Modern Politics and Government*. 1988. p. 68.

⁴ ณัชชาภัทร อุ่นทรงจิตร. *รัฐศาสตร์*. 2552. หน้า 195.

⁵ หยุด แสงอุทัย. *พรรคการเมือง*. 2517. หน้า 206.

⁶ จิราภรณ์ คำจันทร์. *ล.ด.*:หน้า 60-61.

⁷ Martin Harrop and William L. Miller. *Election and Voters: A Comparative Introduction*. 1987. p. 132.

ประชาธิปไตย ผลวิจัยของทั้งสองจังหวัดไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ร้อยละ 76 ในจังหวัดสงขลา และร้อยละ 30 ในจังหวัดตากที่ตอบว่าความเป็นคนใต้/ คนตากลมามีอิทธิพลต่อความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ ผลการศึกษาในจังหวัดสงขลามีข้อน่าสังเกตอยู่หลายประเด็นด้วยกัน “คนใต้ต้องรักคนใต้ด้วยกัน” “ญาติพี่น้องและคนใต้ส่วนใหญ่ชอบและเลือกพรรคประชาธิปัตย์” และ “คนใต้รักพรรคประชาธิปัตย์” คำตอบในลักษณะนี้สื่อถึงความเป็น “ภูมิภาคนิยม” ของคนใต้ ในแง่ของแบบแผนพฤติกรรมในการรวมหมู่ ซึ่งจะปฏิบัติในแบบแผนเดียวกัน ว่าอย่างไรก็ตามกัน ดังจะเห็นได้จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ของภาคใต้เป็นของพรรคประชาธิปัตย์ ก็เนื่องจากความเป็นภูมิภาคนิยมในแง่นี้ด้วย

นอกจากเรื่องความเป็นภูมิภาคนิยมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นทางการเมืองของคนใต้ในหลายๆ ประเด็น ยังมีในแง่ของความมั่นคงและการครอบครองพื้นที่ด้วย นั่นคือ การที่คนใต้ส่วนมากผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ทำให้เห็นปรากฏการณ์การเลือกตั้งที่ทะเลาะแฉเสียใจไปกับพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นลักษณะภูมิภาคนิยมของคนใต้ ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคใต้ส่วนใหญ่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และอาจนำมาสู่การมองภาพของพรรคประชาธิปัตย์ว่า “เป็นพรรคของคนใต้” และการที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคที่เก่าแก่และชนะการเลือกตั้งในภาคใต้มายาวนาน ทำให้คนใต้รู้สึกว่าการที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นพวกพ้องเดียวกับตน หากจะช่วยเหลือหรือสนับสนุนตามทฤษฎีระบบอุปถัมภ์จึงมิใช่เรื่องที่เกิดขึ้นเลย

คนสงขลายังมองว่าคุณลักษณะโดยรวมของพรรคประชาธิปัตย์ที่สอดคล้องกับความเป็นคนใต้ถึงร้อยละ 64 ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะขอเชื่อมโยงบุคลิกภาพอันมีลักษณะเฉพาะตัวของคนใต้ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งผลการศึกษาของกูเมซ สัตยาพิพัฒน์^๑ เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์และสอดคล้องกับบุคลิกภาพหรือลักษณะเฉพาะตัวของพรรค

^๑ กูเมซ สัตยาพิพัฒน์. พรรคประชาธิปัตย์กับการสร้างฐานนิยมในภาคใต้. 2550.

ประชาธิปไตยอันนำไปสู่การสร้างความผูกพันพรรคประชาธิปไตยในภาคใต้
ได้ในที่สุด กล่าวคือ

1. การที่คนใต้เป็นคนที่นิยมความจริงใจและตรงไปตรงมา ไม่ยอมเสียเปรียบและเสียรู้ใครง่าย ๆ จึงไม่ชอบการโกงกิน คอร์รัปชัน ยิ่งเป็นรัฐบาลที่มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ราษฎร การทำหน้าที่เปิดโปงความไม่สุจริตของรัฐบาลด้วยการทำหน้าที่ฝ่ายค้านของพรรคประชาธิปไตย ย่อมสร้างความประทับใจให้กับชาวใต้อย่างไม่อาจปฏิเสธได้

2. ผู้นำพรรคประชาธิปไตยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้รับการยอมรับถึงภาพของความซื่อสัตย์สุจริต ภาพนี้ยิ่งแจ่มชัดในความรู้สึกของคนใต้ เมื่อพรรคประชาธิปไตยสนับสนุนนายทหารที่มีภาพพจน์ใสสะอาด ไม่มีภาพนักการเมือง อีกทั้งมิได้เป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปไตยอย่างพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 16 ของไทย ดังเหตุผลที่พรรคประชาธิปไตยได้ให้ไว้

2.1 พลเอกเปรมไม่เคยมีชื่อเสียงในทางเสียหาย ซึ่งทุกฝ่ายก็ยอมรับในความซื่อสัตย์สุจริต มีความตั้งใจจริงในการปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งตรงกับแนวนโยบายของพรรคประชาธิปไตย

2.2 พลเอกเปรมเป็นผู้มีความเลื่อมใสในวิถีทางประชาธิปไตย นำจะเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยสร้างแนวทางประชาธิปไตยให้เพิ่มมากขึ้น

2.3 พลเอกเปรมเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายว่าเป็นคนที่เหมาะสมที่สุด ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสมาชิก หรือประชาชน⁹

3. ด้วยเหตุที่ภาคใต้ของไทยเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม อีกทั้งยังสามารถประกอบอาชีพการประมงได้ดีด้วยมีแม่น้ำขนาดใหญ่ทั้งสองด้าน ความอุดมสมบูรณ์เหล่านี้ส่งผลให้คนใต้ส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างดี

⁹ นรนิติ เศรษฐบุตร. พรรคประชาธิปไตย: ความสำเร็จหรือความล้มเหลว. 2530. หน้า 104.

โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับภาคเหนือและภาคอีสาน เมื่อไม่ต้องอยู่กับการหาเลี้ยงปากท้องอย่างลำบากแล้ว จึงมีเวลาที่จะมาให้ความสนใจในเรื่องอื่นๆ นอกไปจากความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต คนได้ชอบที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ นิยมพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นทางการเมืองอยู่เป็นนิจ จึงทำให้ทราบความเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยตลอด พรรคการเมืองที่มีกิจกรรมทางการเมืองอย่างพรรคประชาธิปัตย์ย่อมอยู่ในความสนใจของคนได้มากกว่าพรรคการเมืองอื่นๆ

4. การส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคใต้ พรรคประชาธิปัตย์เน้นส่งผู้สมัครที่เป็นคนในพื้นที่ ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความ เป็นพวกเดียวกัน อีกทั้งยังพยายามส่งผู้สมัครที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีการศึกษาสูง เนื่องจากเข้าใจถึงบุคลิกภาพของชาวใต้ ว่า นิยมชมชอบคนที่มีความรู้ นอกจากนี้การปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคใต้ก็ยังนิยมให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง บอกเล่าถึงความเป็นไปของบ้านเมืองให้แก่ประชาชนที่มาฟังการปราศรัยอีกด้วย ทำให้ช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับประชาชนที่มาฟังการปราศรัย ประกอบกับลีลา โวหารในการปราศรัยที่ขึ้นชื่อของพรรค จึงไม่ยากนักที่จะครองหัวใจคนใต้เอาไว้ได้

5. จากการศึกษา พรรคประชาธิปัตย์: โครงสร้างและการบริหาร ของ พูลศักดิ์ อยู่ประเสริฐ ที่เคยสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ได้สรุปถึงบทบาทและ พฤติกรรมของพรรคประชาธิปัตย์เอาไว้ ดังนี้¹⁰

5.1 มักใช้เวลามากในการดำเนินการตัดสินใจทางการเมือง ใน ประเด็นที่สำคัญ รวมทั้งรอให้กระบวนการของปัญหาดำเนินไปจนกว่าจะมองเห็นทางแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องชัดเจนก่อน จึงจะมีการให้ข้อมูลข่าวสารกับ สังคม

¹⁰ พูลศักดิ์ อยู่ประเสริฐ, พรรคประชาธิปัตย์: โครงสร้างและการบริหาร, 2539, หน้า 49 – 52.

5.2 เมื่อพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นรัฐบาล การดำเนินการในทางการเมืองมักจะไม่ใช่แค่แข็ง คือ จะไม่มีการตัดสินใจที่เด็ดขาดในการดำเนินนโยบายหรือการดำเนินกระบวนการในทางการเมืองที่ชัดเจน

5.3 พรรคประชาธิปัตย์มีความสามารถในการประสานสัมพันธ์ที่สูงมาก เรื่องไหนที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ก่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดีก็จะมีการนำมาประสานสัมพันธ์ในนามพรรค และหากเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม เกี่ยวกับการกระทำของสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ที่ขัดต่อความรู้สึกของประชาชน ก็จะมีการออกข่าวว่าเป็นเรื่องของตัวบุคคล มิได้เป็นเรื่องของพรรค

5.4 มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม เนื่องจากเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกที่มีความสนใจทางการเมืองมาก โดยเฉพาะสมาชิกพรรคที่มาจากภาคใต้ มักจะนิยมจับกลุ่มพูดคุยถกเถียงประเด็นทางการเมืองในวงย่อย เป็นการระดมสมองกันมาก่อน ทำให้สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์สามารถดำเนินการอภิปรายในลักษณะที่เป็นทีม และสอดคล้องในประเด็น เหตุผล มีลักษณะสนับสนุนซึ่งกันและกัน

5.5 พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่มีประสบการณ์ทางการเมืองสูง มีความสัมพันธ์กับผู้ที่อยู่ในแวดวงการเมืองต่างๆ โดยเฉพาะบรรดาสื่อมวลชน ทำให้สามารถใช้กลไกของสื่อมวลชนปล่อยข่าวที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่พรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม หรือใช้สื่อมวลชนออกข่าวเชิงสร้างสรรค์ให้กับพรรคก็ได้ หรือหากถูกโจมตีจากพรรคการเมืองอื่นๆ พรรคประชาธิปัตย์ก็จะออกมาปฏิเสธอย่างเป็นทางการ และถ้าเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์กับพรรคแล้ว พรรคประชาธิปัตย์ก็จะพร้อมใจกันสงบปากสงบคำปล่อยให้เรื่องนั้นสงบลงไปเอง

6. วัฒนธรรมของประชาชนชาวใต้ที่นิยมชมชอบคนที่มีการศึกษาสูง ชอบที่จะศึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อที่จะได้รู้เท่าทัน และไม่เสียเปรียบคนอื่น กระทั่งสามารถใช้ปกป้องตนเองและตอบโต้ความไม่เป็นธรรมได้ ซึ่งประเด็นนี้ พลเอกหาญ ลีลาพันธ์ ดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ 4 ในห้วงที่พรรคประชาธิปัตย์กำลังตั้งไข่ในพื้นที่ภาคใต้ ได้แสดงความคิดเห็นเอาไว้ กล่าวคือ

“ด้านการเมือง คนได้มีความตื่นตัวทางการเมืองสูง นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อชั้นอุดมศึกษาทางกฎหมายเป็นส่วนใหญ่นั่น คนได้ชอบศึกษากฎหมาย จะเห็นได้ว่า ทนายความทั่วประเทศนั้น เป็นคนได้มากกว่าภาคอื่นๆ (ในช่วง 2524) คนได้ที่จบกฎหมายจาก มธ. บั๊ง จาก มธ. บั๊ง เขาบอกว่าจบแล้วเขาก็ไม่รับราชการแต่จะประกอบอาชีพส่วนตัว ครั้นถูกถามว่า “แล้วไปเรียนกฎหมายถึงชั้นมหาวิทยาลัยทำไม” คำตอบก็คือ “เรียนไว้ต่อสู้กับรัฐบาล” จึงได้พบว่า พรรคการเมืองที่ได้เสียงจากคนได้นั้น มักจะเป็นพรรคฝ่ายค้าน”¹¹

จากการนำผลการศึกษา ความคิดเห็น ทศนคติ นักวิชาการ ตลอดจนประชาชนชาวไทยเอง ก็จะได้เห็นว่า ลักษณะเฉพาะตัวบวกกับบุคลิกภาพที่ปรากฏต่อสาธารณชนของพรรคประชาธิปัตย์หลายประการมีความคล้ายคลึงสอดคล้องกับลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของชาวไทย การทำหน้าที่บริหารประเทศในแบบของพรรคประชาธิปัตย์ก็เป็นที่ถูกอกถูกใจของคนได้เช่นกัน จึงพอจะสรุปได้ว่า ด้วยบุคลิกภาพที่สอดคล้องกันเช่นนี้เอง ที่มีส่วนสำคัญในการส่งให้พรรคประชาธิปัตย์สามารถสร้างฐานคะแนนเสียงและความผูกพันพรรคในภาคใต้ได้

2.3 นายชวน หลีกภัย กับความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนสงขลาและคนตาก ผลการศึกษาทั้งสองจังหวัดไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ร้อยละ 83 ในจังหวัดสงขลา และร้อยละ 46 ในจังหวัดตาก คนสงขลาส่วนใหญ่รักและเคารพนายชวน หลีกภัยเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์มาอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาในจังหวัดสงขลาพบว่าชื่นชอบนายชวน หลีกภัย จากผลงานการทำงานบุคลิกภาพ ชื่อสัตย์ สุจริต และเป็นคนได้ด้วยกัน จากความชื่นชมลักษณะภายนอกและภายในของนายชวน หลีกภัย อันสอดคล้องกับบุคลิกลักษณะที่คนได้ชื่นชอบ อีกทั้งยังเป็นคนได้ด้วยกัน คำตอบในลักษณะนี้ก็เนื่องมาจากความเป็นภูมิภาคนิยมด้วยเช่นกัน

¹¹ หาญ สีสานนท์. เผด็จศึกภาคใต้. ใน อัศวิน กำจาย. แม่น้ำหาญพูด. 2524. หน้า 57.

3. ความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนสงขลาและคนตาก

การศึกษาความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนใต้/ คนตาก พิจารณาจากประเด็นดังนี้

3.1 ความต่อเนื่องในการเลือกพรรคประชาธิปัตย์ ผลการวิจัยในสองจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้วิจัยได้ข้อสรุปที่น่าสนใจบางประการสำหรับพฤติกรรมการเลือกตั้งของทั้งสองจังหวัด นั่นคือความต่อเนื่องในการเลือกพรรคการเมือง โดยการศึกษานี้มีประชากรวิจัยที่เลือกพรรคประชาธิปัตย์ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง (กรณีของผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งมาแล้วหลายครั้ง) ถึงร้อยละ 77 ในจังหวัดสงขลาและร้อยละ 51 ในจังหวัดตาก จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่มีพรรคการเมืองที่อยู่ในใจของตนก่อนที่จะเข้ามาหาเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามของพรรคประชาธิปัตย์อาจจะเนื่องมาจากความผูกพันในพรรคประชาธิปัตย์มาอย่างยาวนาน จึงตัดสินใจแน่วแน่ว่าจะเลือกพรรคประชาธิปัตย์ต่ออีกครั้ง ดังเช่นที่ Harrop and Miller¹² ได้สรุปไว้ในประเด็นว่าด้วยความผูกพันพรรคการเมืองว่า ความผูกพันพรรคการเมืองมีผลโดยตรง ทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงสนใจข่าวสารทางการเมือง และรู้ว่าควรจะลงคะแนนให้กับพรรคใด สิ่งนี้อาจตั้งสมมติฐานได้ว่า การรณรงค์หาเสียงในภาคใต้และในจังหวัดตากนั้น อาจจะมีอิทธิพลน้อยต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง เพราะการมีพรรคการเมืองในใจ และตัดสินใจไว้ล่วงหน้าแล้วนั่นเอง ทำให้ประชากรวิจัยส่วนใหญ่ที่ได้ให้สัมภาษณ์ตอบว่า “ตนไม่ได้ตัดสินใจ เพราะยังงี้ก็ใส่ให้พรรคประชาธิปัตย์ ทุกครั้งที่ได้ไปเลือกตั้งอยู่แล้ว”

3.2 การเปลี่ยนแปลงภายในกับความผูกพันพรรค

3.2.1 การเปลี่ยนหัวหน้าพรรคใหม่อีกครั้ง ผลการศึกษาของทั้งสองจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ร้อยละ 16 ในจังหวัดสงขลา และร้อยละ 23 ในจังหวัดตาก ที่ตอบว่าถ้ามีการเปลี่ยนหัวหน้าพรรคใหม่อีกครั้งต่อจากนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะจะมีผลต่อความผูกพันและการตัดสินใจ

¹² Martin Harrop and William L. Miller. *loc.cit.* p. 132.

เลือกพรรคประชาธิปัตย์ ความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนสงขลาและคนตากไม่ได้ยึดติดกับหัวหน้าพรรคการเมือง แต่จากคำตอบที่ให้เหตุผลว่า “ชอบนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ” นับว่าเป็นเหตุผลที่ไม่ควรละเลย ในภาคใต้ นั้น แม้ว่าคนใต้จะมองว่าอิทธิพลของคนใต้มีอิทธิพลต่อความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ และรู้สึกว่าการพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคของคนใต้ แต่จากการศึกษาพบว่า คนใต้ นั้นมีแนวโน้มที่จะไม่ยึดติดกับการที่มองว่า หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ต้องเป็นคนใต้เท่านั้น จึงจะทำให้ตนเลือกพรรคประชาธิปัตย์ และถ้าพิจารณาคุณสมบัติของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งเป็นนักการเมืองที่มีความรู้ความสามารถ เป็นภาพของนักการเมืองรุ่นใหม่ รวมทั้งเป็นบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนจาก นายชวน หลีกภัย ที่คนใต้ให้ความเคารพนับถือ จึงมิใช่เรื่องยากที่จะได้รับความไว้วางใจและหวังอยากให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ต่อไป ด้วยเหตุผลและคุณสมบัติที่เหมาะสม และมีนายชวน หลีกภัย สนับสนุนมาตลอด เหตุผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า คนใต้ นั้นมีบุคลิกที่ค่อนข้างระวังตัวเอง ไม่ไว้วางใจใครง่าย ๆ แต่เมื่อรักใคร่ก็รักจริง เมื่อศรัทธาในตัวนายชวน หลีกภัย จึงอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนให้ศรัทธาในตัวนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ประเด็นนี้ยืนยันถึงมุมมองของคนสงขลาและคนตากในแง่ที่มองว่าพรรคประชาธิปัตย์มีคุณสมบัติที่ดีที่ทำให้ตนชื่นชอบในเรื่องของการขึ้นตอนการทำงานในพรรคได้เป็นอย่างดี เนื่องจากประชากรวิจัยเชื่อถือในระบบการเลือกหัวหน้าพรรคของพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้มองว่าพรรคประชาธิปัตย์มีได้เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของความเป็นสถาบันนั่นเอง

3.2.2 การย้ายพรรคของคณะกรรมการบริหารพรรค ผลการศึกษาทั้งสองจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือร้อยละ 12 ในจังหวัดสงขลาและร้อยละ 24 ในจังหวัดตาก ที่ตอบว่าหากคณะกรรมการบริหารพรรคย้ายพรรคจะมีผลต่อความผูกพันและการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้พรรคประชาธิปัตย์ ประเด็นการย้ายพรรคนี้อย่างยืนยันถึงความเห็นในแง่ลบที่มีต่อ

การย้ายพรรคของนักการเมืองของคนสงขลาและคนตากได้ในส่วนหนึ่ง และเป็นการยืนยันถึงการคำนึงถึงพรรคหรือเลือกพรรคมากกว่าเลือกตัวบุคคล

ผลการศึกษาความผูกพันพรรคในสภาวะของการเปลี่ยนแปลงภายในพรรคประชาธิปไตย มีประเด็นที่น่าสังเกตอยู่ 2 ประเด็น คือ

- คนสงขลาและคนตากนั้นมีความมั่นคงในความผูกพันพรรคประชาธิปไตยมาก แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในกรณีต่างๆ ที่ได้ศึกษา รวมถึงกรณีการย้ายพรรคของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและมีความเชื่อมั่นในพรรคประชาธิปไตยในเปอร์เซ็นต์ที่สูงทั้งในแง่ของการเชื่อว่า พรรคประชาธิปไตยมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพมาทดแทนที่ย้ายพรรคไป พรรคจะยังคงรักษานโยบายและอุดมการณ์เดิมไว้ได้ พรรคมีระบบการบริหารที่ดี และยังเป็นกรยืนยันถึงความคิดเห็นในแง่ลบของการย้ายพรรคของคนสงขลาและคนตาก

- ความเป็นคนใต้ของหัวหน้าพรรคอาจจะมิใช่ประเด็นหลักสำหรับความผูกพันและการตัดสินใจเลือกพรรคประชาธิปไตยของคนใต้ ที่คนใต้มองว่าคนใต้ต้องเลือกคนใต้ด้วยกัน ทั้งที่ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะมิใช่คนใต้ แต่เหตุผลหลักที่ชื่นชอบอยู่ที่คุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นหัวหน้าพรรค ซึ่งต้องได้รับความไว้วางใจจากคนใต้ ซึ่งนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะนั้นเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจและสิ่งสำคัญคือ การได้รับการสนับสนุนจากนายชวน หลีกภัย มาตลอด เมื่อคนใต้นิยมนายชวน หลีกภัย จึงส่งผลต่อความนิยมในตัวนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะด้วย

3.3 ความเก่าแก่ของพรรคกับความผูกพันพรรคประชาธิปไตย ผลวิจัยทั้งสองจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือร้อยละ 79 ในจังหวัดสงขลา และร้อยละ 67 ในจังหวัดตาก ที่ตอบว่าความเก่าแก่ของพรรคมีผลต่อความผูกพันและการตัดสินใจเลือกพรรคประชาธิปไตย ความผูกพันพรรคส่วนหนึ่งมาจากความเก่าแก่ของพรรค ทำให้ประชาชนเห็นผลงานการทำงานและชื่อเสียงของพรรคประชาธิปไตยมาเป็นระยะเวลายาวนาน แม้ว่าในบางคราวพรรคจำเป็นต้องล้มลุกคลุกคลานทางการเมืองบ้าง แต่พรรคประชาธิปไตยก็แก้ไขปัญหาผ่านพ้นวิกฤตเวลาในช่วงนั้นๆ ได้

3.4 จุดยืนทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่าประชากรวัยวิจัย ร้อยละ 80 ในจังหวัดสงขลาและร้อยละ 68 ในจังหวัดตาก ที่ตอบว่าถึงแม้จะมีการแข่งขันทางการเมืองระหว่างพรรคการเมืองต่างๆ โดยเฉพาะพรรคเพื่อไทย แต่ยังคงผูกพันและตัดสินใจเลือกพรรคประชาธิปัตย์อย่างสม่ำเสมอ ผลการวิจัยของทั้งสองจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ข้อสังเกตที่สำคัญ คือ ความผูกพันพรรคการเมือง นอกจากปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่มีผลให้คนผูกพันพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งอย่างที่เคยได้มีการศึกษาในสังคมไทยมาตั้งแต่ในอดีต ผู้วิจัยยังได้ศึกษาตัวแปรจุดยืนทางการเมือง อันเกิดจากสภาวะเหตุการณ์ทางการเมืองกับความผูกพันพรรคการเมือง ผลการวิจัยค้นพบว่า เหตุการณ์ทางการเมืองยังส่งผลให้ประชาชนตัดสินใจเลือกข้าง หรือเลือกพรรคการเมืองที่ตนเองพอใจและต้องการสนับสนุน ด้วยเหตุผลหลากหลายที่ เหตุการณ์ทางการเมืองทำให้ประชาชนมองเห็นว่าตัวเองมีที่อยู่ที่ยืนอยู่ ณ จุดใด นั่นคือ จะมีจุดยืนทางการเมืองเป็นเช่นไร จุดยืนทางการเมืองนี้เองที่เป็นตัวแปรสำคัญว่าต่อจากนี้เราจะเลือกอยู่กับพรรคการเมืองใด

3.5 การตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกพรรคการเมือง ผลวิจัยทั้งสองจังหวัดออกมาในทิศทางเดียวกัน นั่นคือร้อยละ 78 และประชากรวัยวิจัยจังหวัดตากร้อยละ 61 ที่ตอบว่าการเลือกตั้งครั้งหน้าจะยังคงเลือกพรรคประชาธิปัตย์ จากผลการศึกษายืนยันประเด็นที่ว่าคนสงขลาและคนตากนั้นตัดสินใจเลือกพรรคประชาธิปัตย์มานาน ซึ่งจากกรณีนี้ตัดสินใจมาก่อนที่จะมีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่และสื่อถึงความผูกพันที่คนสงขลาและคนตากมีต่อพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นอย่างดี

4. กลไกและยุทธศาสตร์ของพรรคและผู้สมัครในการสร้างความผูกพันพรรคการเมืองในจังหวัดสงขลาและจังหวัดตาก

กลไกและยุทธศาสตร์ที่พรรคประชาธิปัตย์ใช้สร้างความผูกพันพรรคการเมืองในพื้นที่จังหวัดสงขลานั้น น่าจะมาจากการที่พรรคสามารถวิเคราะห์และเข้าใจถึงบุคลิกภาพของคนสงขลาได้ว่า คนได้เป็นคนรักศักดิ์ศรี นิยมความจริงใจ ตรงไปตรงมา เมื่อตัดสินใจเรื่องใดแล้วเปลี่ยนความคิดได้ยาก รัก

ใครรักจริงเกลียดใครเกลียดจริง เป็นคนที่รักหมู่คณะของตนเมื่อต้องเผชิญหน้ากับหมู่คณะอื่น ชอบที่จะศึกษาหาความรู้ และจากความคิดเห็นของนักวิชาการบางท่านและสื่อมวลชนบางส่วนที่กล่าวว่า คนใต้ให้ความสำคัญกับความเป็น “พวกท้องถิ่น” และ “ภูมิภาคนิยม” และที่สำคัญ คนใต้มีปมของการต่อต้านอำนาจที่ไม่เป็นธรรมอยู่ภายใน โดยเฉพาะอำนาจรัฐส่วนกลาง ดังนั้น หากพรรคการเมืองใดสามารถครองใจคนใต้ได้ ก็ยากที่พรรคการเมืองอื่นจะสามารถสอดแทรกเข้ามาได้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของพรรคในการสร้างฐานคะแนนเสียงในภาคใต้ รวมถึงศึกษาจากงานของ ภูเมฆ สัตยาพิพัฒน์¹³ พบว่าพรรคประชาธิปัตย์ใช้ปัจจัยดังกล่าวเป็นหลักสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองกับคนสงขลา ผ่านกลวิธีต่างๆ ดังนี้

1. การเน้นจุดเด่นของพรรคในการปราศรัยและการชี้ให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ สุจริต โดยเฉพาะผู้นำของพรรคตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา ในทางตรงกันข้ามกลับมีบทบาทหลักในการเปิดโปงความไม่ชอบมาพากลในการบริหารประเทศของรัฐบาล
2. การสนับสนุนพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายทหารผู้มีภาพพจน์ที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้มีแนวคิดในเรื่องต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันสามารถใช้เป็นจุดขายสำหรับการหาเสียงในพื้นที่ภาคใต้ได้เป็นอย่างดี
3. การชูนายชวน หลีกภัย อดีตหัวหน้าพรรคที่เคยได้รับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ โดยลักษณะนายชวน หลีกภัยอยู่ในฐานะคนใต้ และยังได้รับฉายาว่า “มีดีโกนอาบน้ำผึ้ง”
4. นโยบายของพรรคประชาธิปัตย์โดยส่วนใหญ่ ดูเหมือนจะเอาใจคนใต้เป็นพิเศษ เนื่องจากตรงกับบุคลิกภาพและความต้องการของคนใต้
5. การส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคใต้ พรรคประชาธิปัตย์เน้นส่งผู้สมัครที่เป็นคนในพื้นที่ ทำให้เกิดความรู้สึก

¹³ ภูเมฆ สัตยาพิพัฒน์. ส.ด.

ถึงความเป็นพวกเดียวกัน อีกทั้งยังพยายามส่งผู้สมัครที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีการศึกษาสูง เนื่องจากเข้าใจถึงบุคลิกภาพของชาวใต้ว่า นิยมชมชอบคนที่มีความรู้ นอกจากนี้ การปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร ประกอบกับลีลา โวหารในการปราศรัยที่ขึ้นชื่อของพรรค จึงไม่ยากนักที่จะครองหัวใจคนใต้เอาไว้ได้

กลไกและยุทธศาสตร์ที่พรรคประชาธิปัตย์ใช้สร้างคามผูกพันพรรคการเมืองในพื้นที่จังหวัดตากนั้น น่าจะมาจากการที่พรรคสามารถวิเคราะห์ได้ว่าคนตากชื่นชอบบุคคลที่มีภาพลักษณ์เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน อธิบายดี ไม่ถือตัว เข้ากับประชาชนได้ง่าย ชยันลงพื้นที่เข้าเยี่ยมเยียนประชาชน รวมถึงเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงของจังหวัด มีผลงานหรือเคยให้ความช่วยเหลือหรือสร้างคุณความดีให้กับจังหวัด และสิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ คนตากมีความผูกพันกับตระกูลเก่าแก่ทางการเมือง นั่นคือตระกูลไชยน์นันทน์และตระกูลตันติสุนทร ที่ได้สร้างคุณงามความดี ให้การช่วยเหลือต่อประชาชนจังหวัดตาก ส่งผลให้คนตากเคารพนับถือและมีความผูกพันกับสองตระกูลนี้เป็นอย่างมาก พรรคประชาธิปัตย์จึงใช้จุดแข็งเหล่านี้ในการสรรหาผู้สมัครที่มีคุณสมบัติดังกล่าว รวมถึงคัดสรรผู้สมัครที่สืบเชื้อสายหรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวดองจากสองตระกูลดังกล่าวในการลงสมัครแข่งขันในการเลือกตั้ง จากวัฒนธรรมไพร่ฟ้าที่มาพร้อมกับความอุปถัมภ์ที่เคยได้ช่วยเหลือกัน ความผูกพันดังกล่าวนี้จึงส่งผลให้คนตากไม่ลังเลที่จะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ สิ่งสำคัญที่พรรคประชาธิปัตย์นำมาใช้สร้างฐานคะแนนเสียงในจังหวัดตาก คือ การสร้างความผูกพันพรรคการเมืองผ่านตัวบุคคล หรือจากคุณสมบัติส่วนบุคคลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่เป็นสำคัญ ยุทธศาสตร์ในการสร้างฐานคะแนนเสียงและความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์จึงติดอกติดกับบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลัก จากการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงงานศึกษาของ ภูเมฆ สัตยาพิพัฒน์¹⁴ พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรักษาและสร้างฐานคะแนนเสียงผ่านกลวิธีต่างๆ ดังนี้

¹⁴ ภูเมฆ สัตยาพิพัฒน์. ล.ด.

1. การให้ความช่วยเหลือในการอนุเคราะห์อุปถัมภ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในช่วงเลือกตั้งและก่อนการเลือกตั้ง เช่น การสนับสนุนกลุ่มแม่บ้าน การประชุมสัมมนา การจัดหาอุปกรณ์กีฬา ด้วยรางวัล ไปจนถึงการบริจาคเงินสร้างตึก อาคารต่างๆ ของวัดและโรงเรียน รวมทั้งสถานที่ราชการต่างๆ ทั้งนี้รวมถึงการสนับสนุนการจัดงานหรือการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น งานวันเด็ก งานกาชาด งานการกุศล และงานรื่นเริงตามเทศกาลต่างๆ
2. การร่วมกิจกรรมทางสังคม นักการเมืองท้องถิ่นได้ใช้โอกาสแสดงตัวต่อสาธารณะตามงานเทศกาล งานประเพณี งานเฉลิมฉลองในโอกาสสำคัญ งานมงคล รวมถึงงานศพ
3. การจัดตั้งห้วคະແນและແກນนำเครือข่ายเพื่อทำหน้าที่รักษาคะแนนเสียงในแต่ละพื้นที่ ซึ่งบางครั้งไม่ได้เรียกว่าห้วคະແນ ในอดีตอาจพบเห็นการมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคนในหมู่บ้านในหลายรูปแบบอย่างแนบแน่น นับมีความผูกพันลึกซึ้งในลักษณะช่วยเหลืออุปถัมภ์ ต่างตอบแทน และยังรวมถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเป็นกันเอง ซึ่งทำให้การเข้ามาของนักการเมืองต่างถิ่นเข้ามาได้ยาก
4. การลงพื้นที่พบปะประชาชนในลักษณะเคาะประตูบ้าน ทั้งช่วงก่อนและภายหลังได้รับการเลือกตั้ง เพื่อทำให้เกิดความคุ้นเคยและทำให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองไม่ถือตัว ซึ่งเป็นการแสดงความเป็นกันเอง และความไม่ถือตัวของนักการเมืองของพรรคประชาธิปไตยเกือบทุกคน
5. การติดแผ่นป้ายไปบลิ้วและแผ่นพับแนะนำตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้นับตั้งแต่สมัยดั้งเดิมและยังคงใช้ในปัจจุบัน เนื้อหาส่วนใหญ่ก็จะแนะนำตนเอง ความมีชื่อเสียง การประสบความสำเร็จในอาชีพและผลงานคุณประโยชน์ที่ทำต่อจังหวัดตาก รวมถึงการระบุนโยบายพรรคและมักมีรูปหัวหน้าพรรคในแผ่นป้ายหาเสียงและบัตรแนะนำตัว
6. การปราศรัยเป็นกลวิธีในการหาเสียงในสถานที่สาธารณะ ข้อสังเกตตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมักมีการหาเสียง 2 ลักษณะ คือ เน้นนโยบายพรรค

หรือเน้นประโยชน์ที่เคยทำกับประชาชน มักไม่ค่อยปรากฏว่ามีการใช้ถ้อยคำดู
เด็ดว่ากล่าวฝ่ายตรงข้าม โดยมากมักไม่กล่าวถึงกันและกัน ซึ่งอาจเป็น
วัฒนธรรมการหาเสียงอย่างหนึ่งของนักการเมืองในจังหวัดตากที่เป็น
เอกลักษณ์ไม่เหมือนจังหวัดอื่น จากการวิเคราะห์พบว่านักการเมืองเหล่านั้น
ทราบดีว่า ประชาชนชาวตากชอบชีวิตเรียบง่าย ไม่ชอบทำที่ก้าวร้าว ช่มชู้
ทำทนาย หรือโจมตีผู้อื่น การใช้ถ้อยคำดูเด็ดเด็ดมันจะทำให้เสียคะแนนนิยมที่
ได้รับจากชาวจังหวัดตาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

ความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนสงขลา เกิดจากความเป็นคนใต้
ในแง่ของแบบแผนความเป็นภูมิภาคนิยมที่มองว่า การที่จะนิยมหรือผูกพัน
พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งนั้น เกิดจากการพิจารณาว่า พรรคการเมือง
นั้นๆ ได้รับความนิยมจากคนใต้โดยส่วนใหญ่หรือไม่ โดยครอบครัวเข้ามาเป็น
ปฐมเหตุในความผูกพันนั้น กล่าวคือ เมื่อพ่อแม่นิยมหรือผูกพันพรรคการเมือง
ใดจะมีอิทธิพลต่อความนิยมหรือความผูกพันพรรคการเมืองของลูก ร่วมกับ
ปัจจัยของความเป็นภูมิภาคนิยมที่เกิดจากการกล่อมเกลாத่างสังคม ประกอบ
กับความนิยมและความผูกพันกับนายชวน หลีกภัย คนใต้มองว่า ยังไงคนใต้ก็
ต้องรักคนใต้ด้วยกัน รวมถึงบทบาทการทำงานและภาพลักษณ์คนดี ไม่โกงกิน
บ้านเมือง ดังนั้น พรรคการเมืองที่จะได้รับความนิยมในพื้นที่ภาคใต้ คือ พรรค
การเมืองที่ทำให้คนใต้ส่วนใหญ่ยอมรับ ซึ่งต้องใช้เวลาและผลงานที่
ยาวนาน จนสามารถทำให้คนใต้เชื่อว่า เป็นพรรคการเมืองของคนใต้ เป็นพวก
พ้องเดียวกับตน และนำมาซึ่งการสนับสนุนและความเชื่อมั่นในการเลือกเข้าไป
เป็นตัวแทน ด้วยความคาดหวังว่า พวกพ้องเดียวกันจะทำหน้าที่เป็นตัวแทน
ของตนได้ดีกว่าพวกอื่นที่มีไม่พ้องเดียวกับตน จากความรู้สึกว่าคนใต้ต้อง
รักคนใต้ คนใต้ด้วยกันพูดกันเข้าใจกว่า คนสงขลามีแนวโน้มเลือกพรรค
มากกว่าเลือกบุคคล โดยปัจจัยด้านอื่นๆ เข้ามามีอิทธิพลน้อย เช่น ความ
นิยมในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ความนิยมในสาขาพรรค ความนิยมในหัว
คะแนน

ในขณะที่ความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนตก เกิดจากความนิยมในคุณสมบัติส่วนบุคคลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ จากวุฒิภาวะทางการศึกษา และบุคลิกภาพเป็นกันเอง ไม่ถือตัว เข้ากับคนในพื้นที่ได้ง่าย ตลอดจนการดำเนินบทบาทการทำงานที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เป็นอย่างดี แม้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ แต่ยังคงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตนให้การช่วยเหลือกับประชาชน จากบทบาทการช่วยเหลือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี่เองที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ประชาชนใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ และสิ่งสำคัญที่ประชาชนเกิดความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ นั่นคือ การสืบทอดตระกูลทางการเมืองมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ในอดีต จากการให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่มาเป็นเวลานาน ทำให้ประชาชนรักและให้การเคารพ ถือเป็นการแลกเปลี่ยนตามแนวคิดอุปถัมภ์ โดยปัจจัยความนิยมในสาขาพรรค ความนิยมในหัวหน้าคน ความเป็นคนตก การกล่อมเกลามาจากครอบครัว เป็นปัจจัยที่เข้ามา มีอิทธิพลน้อย

ความเก่าแก่ของพรรคประชาธิปัตย์ รวมถึงจุดยืนทางการเมืองของประชาชน ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่ควรละเลย ความผูกพันพรรคการเมืองนั้น มีนัยทางด้านเวลาเป็นองค์ประกอบ จำต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการสร้างความผูกพันพรรคการเมือง หากพรรคการเมืองใดดำรงอยู่ได้อย่างยาวนาน มีความมั่นคง ประชาชนจะมีการติดตามการทำงานของพรรค ติดตามนโยบาย และผลงานของพรรค ความชื่นชอบพรรคมายาวนาน ทำให้เกิดเป็นความผูกพันพรรคการเมืองและปัจจัยจุดยืนทางการเมืองนั้น ความผูกพันพรรคการเมืองเมื่อผนวกกับปัจจัยเฉพาะช่วงสมัยระยะสั้นบางอย่าง เช่น ประเด็นนโยบายทางการเมืองที่สำคัญบางช่วง จะมีความเชื่อมโยงกับการลงคะแนนเสียงอย่างหนักแน่นยิ่งขึ้น จากภาวะเหตุการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันที่เกิดการแข่งขันจากพรรคการเมืองต่างๆ รวมถึงความแตกต่างทางความคิด การแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการสนับสนุนพรรคการเมือง จากความเก่าแก่ของพรรคและจุดยืนทางการเมืองนี่เองที่ทำให้คนสงขลาและคนตกเกิดความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์มากยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษา นำมาซึ่งข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างสถาบันพรรคการเมืองตลอดจนการพัฒนาการเมืองไทย พบว่า บทบาทสาขาพรรคซึ่งถือเป็นตัวแปรหนึ่งในการสร้างฐานคะแนนเสียง กลับไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนสงขลาและคนตาก การให้ความสำคัญกับบทบาทของสาขาพรรคน้อยกว่าที่ควรจะเป็น สิ่งนี้เป็นประเด็นที่พรรคประชาธิปัตย์ควรนำมาพิจารณา เพราะจากความสำเร็จของสาขาพรรค ถ้าสาขาพรรคปฏิบัติตามบทบาทอย่างสมบูรณ์แบบจะเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งของพรรคการเมืองที่จะพัฒนาให้มั่นคง รวมถึงความสำเร็จในการชนะการเลือกตั้งด้วย โดยนัยนี้สาขาพรรคประชาธิปัตย์จึงมีลักษณะเป็นแต่เพียงรูปแบบของความพยายามในการสร้างฐานมวลชนของพรรคเท่านั้น หากใช้รูปแบบของการพัฒนาไปสู่พรรคมวลชนหรือพรรคที่เป็นตัวแทนของประชาชนแต่อย่างใด

ในขณะที่บทบาทพรรค และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความผูกพันพรรคประชาธิปัตย์ของคนสงขลาเช่นกัน ทั้งๆ ที่ปัจจัยดังกล่าวนี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างฐานคะแนนเสียงและสร้างความผูกพันพรรคการเมือง แต่พรรคและผู้สมัครเลือกใช้ความผูกพันทางจิตวิทยาจากมุมมองและแบบแผนทางการเมืองของคนได้ในการสร้างฐานคะแนนเสียง โดยละเลยบทบาทพรรคและตัวบุคคล และให้ความสำคัญน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ในทางกลับกันสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตากนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สร้างฐานคะแนนเสียงและความผูกพันผ่านตัวบุคคล บทบาทการดำเนินงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อนและหลังดำรงตำแหน่งทางการเมืองของนักการเมืองตาก เป็นปัจจัยสำคัญที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและนักการเมืองทุกคนและทุกพรรคการเมืองควรตระหนักถึง สมควรนำเอามาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติเพื่อสร้างฐานคะแนนเสียงให้เกิดขึ้นกับตนและพรรคของตน

บทความวิจัยนี้ศึกษาในจังหวัดสงขลาและจังหวัดตากเป็นเพียงกรณีหนึ่งเท่านั้น เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นหาความเหมือนหรือความแตกต่าง

ต่างในพฤติกรรมการเมืองการเลือกตั้งของคนไทย โดยผู้สนใจศึกษาในกรณีดังกล่าวนี้อาจนำกรณีศึกษาของผู้วิจัยเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น เช่น ภาคกลาง หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นข้อมูลเพื่อนำไปสู่การสร้างกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในอนาคต

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

รายการอ้างอิง

- เสรี วงษ์มณฑา. *BRANDING นักการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สุสานการพิมพ์, 2550.
- จิราภรณ์ คำจันทร์. *ความนิยมพรรคประชาธิปัตย์ในภาคใต้: ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 และที่ 10 จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ณัชชาภัทร อุ๋นทรงจิตร์. *รัฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- หยุด แสงอุทัย. *พรรคการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: กมล, 2517.
- ภูเมฆ สัตยาพิพัฒน์. *พรรคประชาธิปัตย์กับการสร้างฐานนิยมในภาคใต้*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. *พรรคประชาธิปัตย์: ความสำเร็จหรือความล้มเหลว*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- พูลศักดิ์ อยู่ประเสริฐ. *พรรคประชาธิปัตย์: โครงสร้างและการบริหาร*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- หาญ ลีลานนท์. *เด็ดจี้ศึกภาคใต้*. ใน อัศวิน กำจาย. *แม่ทัพหาญพุด*. กรุงเทพมหานคร: เกษมการพิมพ์, 2524.
- ภาคภูมิ ฤกษ์ชะเมธ. "บทวิเคราะห์การเมืองจังหวัดตาก". *วารสารวิชาการ มอบ*. 12.2 (2553): 112-124.
- Ball, A. R. *Modern Politics and Government*. London: Macmillan, 1988.
- Harrop, M., & Miller, W. L. *Election and Voters: A Comparative Introduction*. London: Macmillan Education, 1987.